

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
Strategic Development of Participatory Administration in Basic Education
Schools under Rayong Primary Educational Service Area Office 1

หทัยชนก วงศ์กาฬสินธุ์

Hathaichanok Wongkalasin

โรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง 5, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1,
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Nikomsanktonangrayong5 School, Rayong Primary Education Service Area Office 1,

Office of the Basic Education Commission, Thailand.

Email: hathaichanok@nk5.ac.th

Received April 1, 2022; Revised April 25, 2022; Accepted May 15, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 และ 3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยระเบียบวิธีแบบผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 435 คน ประชุมเชิงปฏิบัติการและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และประเมินการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มี 6 ด้าน คือ ด้านโครงสร้าง ด้านระบบบริการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ ส่วนปัจจัยภายนอก มี 4 ด้าน คือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองและกฎหมาย 2) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4

เป้าประสงค์ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 9 กลยุทธ์ 17 ตัวชี้วัด และ 31 มาตรการ 3) ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า กลยุทธ์ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องในระดับมาก มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ในระดับมากและมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม; สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต 1

Abstract

This article aimed to 1) study the context, problems, and factors related to participatory administration in Basic Education schools under Rayong Education Service Area Office 1; 2) develop a strategy for participatory administration in Basic Education schools under Rayong Education Service Area Office 1; and 3) evaluate the strategy for participatory administration in Basic Education schools under Rayong Education Service Area Office 1. This study was a mixed-methods research. The sample group was operated by questionnaires from 435 participants composed of school administrators, teachers, and academic staffs, by workshops and seminars based on experts, and also by evaluating strategic for participatory management strategies in basic education institutions by experts. Data analysis was performed by Means, Standard Deviation, and content analysis.

The research showed that 1) There were 6 factors related to the participatory administration in Basic Education schools under Rayong Education Service Area Office 1; infrastructure, service system, personnel, budget, equipment, and administration; while the 4 external factors consisted of society and culture, technology, economics, and politics and laws. 2) The strategic development for participatory administration in Basic Education schools under Rayong Education Service Area Office 1 composed of 1 vision, 4 missions, 4 goals, 4 strategic issues, 9 strategies, 17 KPIs, and 31 measures. The result from evaluating strategic development for participatory administration in basic education schools under Rayong Education Service Area Office 1 showed that most strategies were related at a high level. It was suitable, feasible, and acceptable at the level of high and highest.

Keywords: Participatory Administration; Basic Education Schools; Rayong Education Service Area Office 1

บทนำ

การบริหารและการจัดการศึกษาของชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มุ่งที่จะปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษาของไทย โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาจากเดิม โดยมีการแบ่งส่วนราชการใหม่ในส่วนกลาง และในส่วนภูมิภาคมีการยุบรวมหน่วยงานทางการศึกษาเข้าด้วยกัน และแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาทั้งสิ้น 245 เขต แบ่งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 62 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้งสิ้น 183 เขตทั่วประเทศ และมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สามารถบริหารและจัดการศึกษาได้อย่างคล่องตัวตามอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ (Ministry of Education, 2021) สอดคล้องกับกฎกระทรวง เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ออกกฎกระทรวงไว้ให้ข้อ 1 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตนแล้วแต่กรณี (Ministry of Education, 2007) ใน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทอย่างยิ่งในการบริหารองค์กรที่มีหลายรูปแบบ Likert (1961) ได้ศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ดีอีกวิธีหนึ่ง เพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะใช้กระบวนการกลุ่มในการกำหนดเป้าหมายและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นแนวราบ โดยมีผู้นำอยู่ตรงกลางไม่ใช่อยู่เบื้องบน การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะมีผลในเชิงจิตวิทยาทำให้บุคคลรู้สึกได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้บุคคลได้รับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยเชื่อว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานมากขึ้นความสำเร็จของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (Office of the National Education Commission, 2010) ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการบริหารและการจัดการ ไว้ในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษาไว้ว่ามาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เป็นการกระจายอำนาจการจัดและการบริหารการศึกษา ไปให้เขตพื้นที่การศึกษา เขตพื้นที่และสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ โดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในและ

ภายนอกสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดและบริหารการศึกษา หรือกล่าวได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ทุกฝ่ายได้เข้ามามีบทบาทในการจัดและบริหารการศึกษา (Chansathit, 2003)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญ ในการบริหารงานของสถานศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีเทคนิค และวิธีการบริหาร หลากหลายรูปแบบ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงาน ในหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สูงสุด และเกิดผลสำเร็จขององค์กร และอาศัยกระบวนการบริหาร ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร และทุกฝ่ายทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาและการบริหารโดยใช้ องค์กรคณะบุคคล (Runcharoen, 2007) สอดคล้องกับแนวคิดของ Phukerdpim (2008) ที่เสนอการบริหารแบบมี ส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อ และความยึดมั่น ของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุค แต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

บทความนี้นำเสนอการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งมีความคาดหวังว่า การใช้วิธีการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีสถานศึกษาและส่วนที่เกี่ยวข้อง ช่วยสนับสนุน ส่งเสริม การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ยังประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหาร สถานศึกษาในระดับอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ผู้บริหารหรือผู้นำของหน่วยงานนั้นมีส่วนชี้นำการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บริหาร ที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และพยายามทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธา ของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เช่น ทักษะ ความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารงาน รวมทั้งประสบการณ์ของผู้บริหาร Bunphirom (2009) ได้ให้ทรรศนะของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าคือ การดำเนินงานของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มองเห็นว่าบุคลากรทุกคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน โดยนำความสามารถของ แต่ละบุคคลมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าภายใต้บริบทของสถานศึกษานั้นๆ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่า ตามลัทธิเพียงแต่ผู้บริหารผู้เดียวย่อมมีข้อจำกัดภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว สามารถแก้ไขได้โดยการ บริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีศักยภาพทางการบริหารเป็นทวีคูณ Chanthasombat (2012) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาแก้ปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาและการประเมินร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดย การยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักการร่วมคิดร่วมทำร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม (Mettkarunchit, 2010; Namburi, 2019)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การ ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้หลายหมวด หลายมาตรา ซึ่งบัญญัติสาระที่เป็นหลักสำคัญเพื่อเปิดโอกาสให้ หน่วยงานทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังปรากฏในมาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(6) ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการ ซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมได้ 4 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน

2. มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไข ปัญหา

3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

4. มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงาน

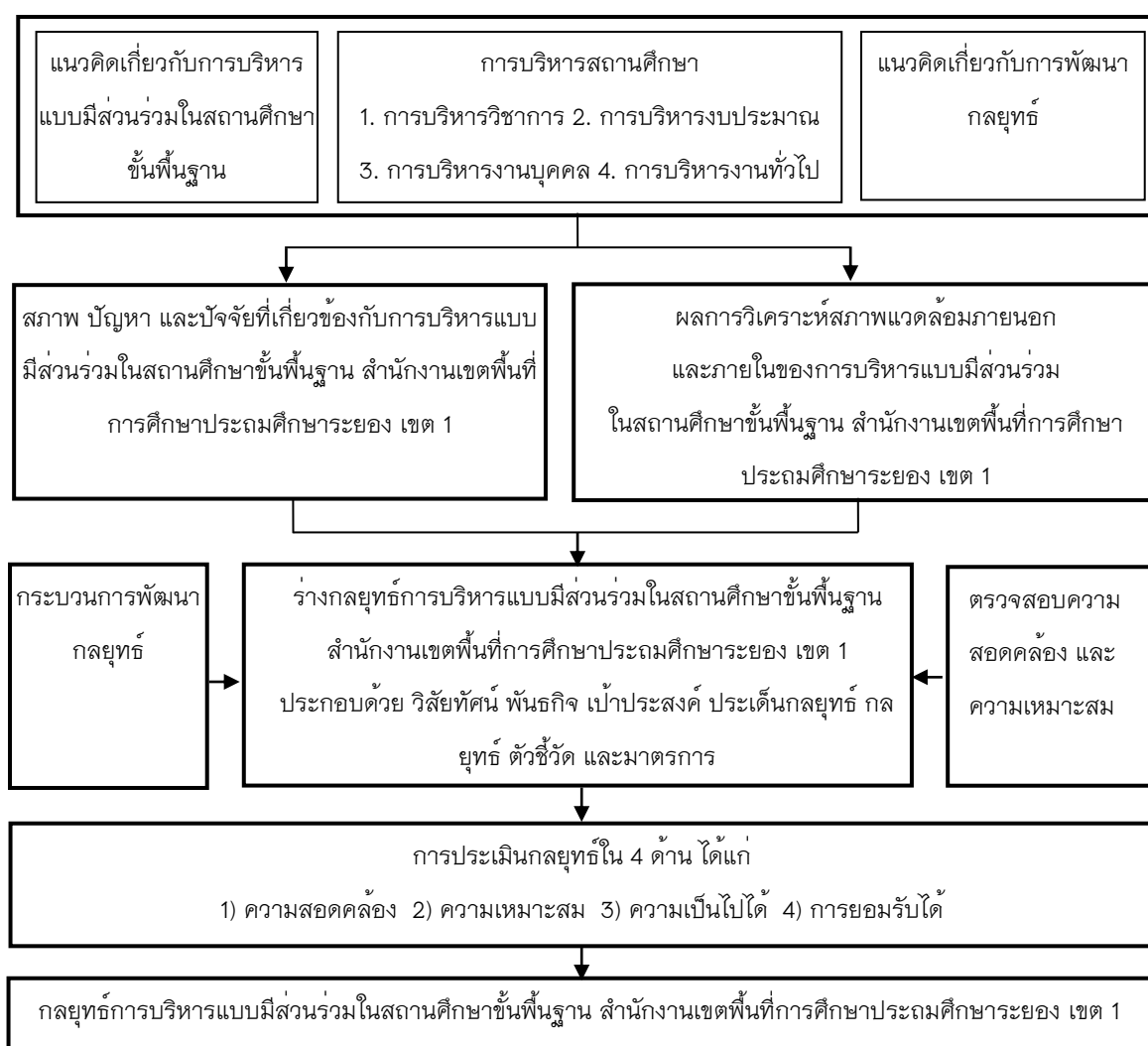
การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงาน หรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อการพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด (Tisong & Masjarat, 2007) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรง หรือทางอ้อมในลักษณะ ของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ในการบริหารสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่รัฐบาล กำหนด (Phumphongkhochasorn et al., 2021) ตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร (Soontrayuth, 2008) ทั้งนี้การบริหาร แบบมีส่วนร่วมจะเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้ได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (Damnoen et al., 2022)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพองค์กร การมีส่วนร่วม ต้องเกิดจากความเต็มใจ ความสมัครใจ สามารถตัดสินใจได้เอง การมีส่วนร่วมจะช่วยลดความขัดแย้ง เกิดความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของมากขึ้น จึงจะทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรมในการครั้งนี้ผู้วิจัยถึงได้นำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ และเป็น แนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เพื่อประโยชน์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้น พื้นฐานที่เป็นประโยชน์และมีประสิทธิผลต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดำเนินการโดยใช้วิธีวิจัยแบบ ผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบ แนวคิดการวิจัยตามแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1981) แนวคิดการบริหารสถานศึกษา 1) การบริหาร วิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารงานทั่วไป (Office of the Basic Education Commission, 2009) โดยมีรายละเอียดดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้วิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยดำเนินการ 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร จำนวน 108 คน ข้าราชการครู จำนวน 327 คน รวมทั้งสิ้น 435 คน โดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 10 คน และข้าราชการครู 5 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ดำเนินการทั้งสิ้น 3 ขั้นตอน

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 5 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2. การจัดทำกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนายุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ ผู้ให้ข้อมูล รวม 10 คนด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนายุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ด้านความสอดคล้องและความเหมาะสม ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ผู้ให้ข้อมูล รวม 10 คนด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ เป็นนักวิชาการด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนายุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินคุณภาพกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็น กลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ผู้ให้ข้อมูลผู้ให้ข้อมูล จำนวน 20 คน ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ นักวิชาการด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนายุทธศาสตร์และกลยุทธ์ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ตอนที่ 4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ (1) แบบสนทนากลุ่ม (Focus group form) โดยเป็นแบบแสดงความคิดเห็นตามประเด็นของ สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 (2) แบบประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และ (3) แบบประเมินกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมี 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อการพัฒนากลยุทธ์ เป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยวิธีส่งแบบสอบถามทาง Google Form นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน เช่น การวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มผ่านระบบออนไลน์ แล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. สภาพ การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ มีการให้คำปรึกษาในการบริหารงาน การบริหารวิชาการ มีการบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ คือ มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การบริหารงบประมาณ มีการจัดหาทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา มีกิจกรรมพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา และด้านการบริหารงานทั่วไปการดูแลอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีความภาคภูมิใจจากงานที่ได้มีส่วนร่วม การด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อย่างเป็นระบบ มีการประเมินตามเกณฑ์การประกันคุณภาพภายใน

2. ปัญหา การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ ขาดการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ หรือเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงานวิชาการ ขาดการร่วมคิดในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการบริหารงานวิชาการ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของการบริหารงานวิชาการ

2) ด้านการบริหารงบประมาณ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในการประชุม การวางนโยบาย การร่วมประเมินผล สรุปรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และขาดการได้รับประโยชน์จากงบประมาณ เช่น การกำหนดงบในโครงการ/กิจกรรม

3) ด้านการบริหารงานบุคคล คือ ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพของบุคลากร การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดนโยบายและวางแผนงานบุคคล และการคัดเลือก สรรหา บุคคลในการปฏิบัติงาน

4) ด้านการบริหารงานทั่วไป คือ ไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดนโยบายงานบริหารงานทั่วไป การประเมิน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาและในการรับประโยชน์จากการเรียนรู้และพัฒนา ตัวเองจากการดำเนินกิจกรรมร่วมต่างๆ

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

1) ด้านปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

(1) ด้านโครงสร้าง ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ มีโครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย มีการมอบหมายงาน ความรับผิดชอบ แก่ผู้ปฏิบัติ ตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด มีการประกาศโครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม อย่างชัดเจน เช่น การแจ้งเป็นหนังสือเวียน การติดประกาศ

(2) ด้านระบบบริการ ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ มีการบริการจัดการระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม อย่างเป็นรูปธรรม มีการบริการจัดการระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในสถานศึกษาได้อย่างทั่วถึงครอบคลุม ส่วนจุดอ่อนคือขาดการบริการให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งกับสถานศึกษา และผู้เรียน และระบบการบริการที่ดี และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชนโดยรอบสถานศึกษา

(3) ด้านบุคลากร ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ บุคลากรมีจำนวนเพียงพอต่อการบริหาร และ มีความรับผิดชอบ รักหาวินัย และมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ส่วนจุดอ่อน คือขาดการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วม และไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างถูกต้อง

(4) ด้านงบประมาณ ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ มีการใช้งบประมาณในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเกิดประโยชน์สูงสุด มีงบประมาณที่ได้รับจากการสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณ เพื่อใช้จ่ายสำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

(5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ปัจจัยที่เป็นจุดแข็งคือ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เพียงพอ และมีการจัดสรรอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่วนจุดอ่อนคือขาดบุคลากรดูแลรักษา ซ่อมแซม เครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพที่ดีสามารถใช้ประโยชน์เครื่องมือได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

(6) ด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ ผู้บริหารสามารถให้ข้อมูล และชี้แจงเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมแก่บุคลากร ชุมชนและท้องถิ่นได้ และ สนับสนุนส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยการร่วมมือกันกับทุกภาค ส่วนจุดอ่อนผู้บริหารขาดการมีภาวะผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ที่สามารถสนองตอบต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมจนประสบผลสำเร็จได้

2) ด้านปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

(1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยที่เป็นโอกาส ได้แก่ ชุมชนมีการประชุม และการอบรมความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการที่ถูกต้องในการให้ความร่วมมือ โดยเอื้อต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่วนอุปสรรคคือชุมชนขาดการมีส่วนร่วมสร้างจิตสำนึก ในการช่วยสนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม

(2) ด้านเทคโนโลยี ปัจจัยที่เป็นโอกาส คือมีการจัดการระบบสารสนเทศ ที่ช่วยงานการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ส่วนอุปสรรคคือการมีเทคโนโลยี ขาดความทันสมัย ทำให้ยากต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม

(3) ด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยที่เป็นโอกาสคือ การให้ค่าตอบแทนพิเศษ นอกเวลา ส่วนอุปสรรคขาดการส่งเสริม สนับสนุน การสร้างงานสร้างอาชีพ ให้แก่ ผู้ปฏิบัติงาน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยรอบ ขาดการช่วยเหลือ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนโดยรอบสถานศึกษาให้มีรายได้ จากการร่วมมือกันดำเนินการการบริหารแบบมีส่วนร่วม

(4) ด้านการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยที่เป็นโอกาส คือมีแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม รัฐมีการกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาชาติในเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ส่วนอุปสรรค นโยบายการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

1. วิสัยทัศน์ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กระบี่ เขต 1 บริหารจัดการแบบร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน

2. พันธกิจ

- 1) วางระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา
- 2) บูรณาการความร่วมมือการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน
- 3) ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ให้มี

ประสิทธิภาพ

- 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุมทุกฝ่าย

3. เป้าประสงค์

- 1) ร่วมวางระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอย่างชัดเจน
- 2) มีความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 3) มีการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ
- 4) มีกระบวนการในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

4. ประเด็นกลยุทธ์และกลยุทธ์

1) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มความชัดเจนของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการจัดระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา และการสนับสนุนดำเนินการร่วมกันทุกภาคส่วน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการจัดทำงบประมาณ ส่งเสริมสนับสนุนดำเนินการร่วมกันทุกภาคส่วน

2) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การสร้างความร่วมมือในการบริหารแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริม สนับสนุนผู้บริหารและบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ร่วมกันทำหน้าที่การบริหารในสถานศึกษาอย่างครอบคลุม กลยุทธ์ที่ 4 สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 5 ปลุกฝังสร้างความเข้าใจ สร้างวัฒนธรรมองค์กร ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

3) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนากระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 6 ปรับปรุงกระบวนการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4) ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนากระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุม และมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 7 ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทหลักในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 8 ส่งเสริม สนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ใน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา กลยุทธ์ที่ 9 พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

ผลการประเมินการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1

ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ในด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด ในภาพรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ทั้ง 9 กลยุทธ์ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของตัวชี้วัด 17 ตัวชี้วัด และมาตรการ 31 มาตรการ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล มีการบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ มีการให้คำปรึกษาในการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล มีการให้คำปรึกษาในการบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป มีการให้คำปรึกษาในการบริหารงานทั่วไป และมีการร่วมวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการประเมินตามเกณฑ์การประกันคุณภาพภายใน สภาพปัญหา ด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป ไม่มีส่วนร่วมตัดสินใจในการกำหนดนโยบายงานบริหารงานทั่วไป ไม่มีส่วนในการรับประโยชน์จากการเรียนรู้และพัฒนา ตัวเองจากการดำเนินกิจกรรมร่วมต่างๆและไม่มีส่วนร่วมประเมิน ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Puangpia (2012) พบว่า 1) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหาร บุคลากร ด้านบริหารทั่วไป ด้านบริหารชุมชนสัมพันธ์ 2) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 พบว่า การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 เป้าประสงค์ 4

ประเด็นกลยุทธ์ 9 กลยุทธ์ 17 ตัวชี้วัด และ 31 มาตรการ ทั้งนี้เกิดจากการแสดงความคิดเห็นตามประเด็นของ สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกันมีความเข้าใจตรงกันใน ทิศทาง เป้าหมาย และภาพแห่งความสำเร็จขององค์กรส่งเสริมการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ สอดคล้องงานวิจัยของ Boonsing (2013) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกันมีความเข้าใจตรงกันใน ทิศทาง เป้าหมาย และภาพแห่งความสำเร็จขององค์กร เพื่อการพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด (Tisong & Masjarat, 2007) เพื่อการบริหารสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่รัฐบาลกำหนด (Phumphongkhochasorn et al., 2021) ตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร (Soontrayuth, 2008) ทั้งนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนสถานศึกษาให้ได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (Damnoen et al., 2022)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ประเมินกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ทั้งนี้เนื่องจาก มีการบูรณาการความร่วมมือการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครอบคลุมทุกฝ่าย ทุกภาคส่วน มีการควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เกิดระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอย่างชัดเจน สอดคล้องงานวิจัยของ Boonsing (2013) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกันมีความเข้าใจตรงกันใน ทิศทาง เป้าหมาย และภาพแห่งความสำเร็จขององค์กรส่งเสริมการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน ควรร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติ ร่วมวางแผน รวมทั้งร่วมกันประเมินผลการจัดกิจกรรม และร่วมกันปรับปรุงแก้ไข มีการวิเคราะห์ข้อมูลสถานศึกษาทั้งที่เป็นโอกาส อุปสรรค มาจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมการระดมทรัพยากร ระดมความคิดจากทุกภาคส่วน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฯ เขต 1 นำไปสู่การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เกิดจากการวางวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ และกลยุทธ์ที่ชัดเจน เกิดจากการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมมือ และลงมือปฏิบัติตามแผนที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้นจากการพัฒนาหลักสูตรสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นต้นแบบการบริหารที่ดีแก่สถานศึกษา ระดับอื่นในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงการพัฒนาหลักสูตรการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฯ เขต 1

สรุป

จากการพัฒนาหลักสูตรการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฯ เขต 1 เกิดจากการพัฒนาหลักสูตรการบริหารแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์สภาพปัญหาและปัจจัยภายในภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ได้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการสู่การประเมินกลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารการศึกษา ด้านยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ที่มี

ความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา เกิดความชัดเจนของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นวิธีการดำเนินการ การควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผล ผลที่ได้คือการพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาควรดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาก่อน เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันว่ามีจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงมากควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
2. สถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาทุกระดับ
2. ควรทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ในสถานศึกษา ระดับอื่น ๆ
3. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานอื่นในองค์กรต่อไป

References

- Boonsing, B. (2013). The participative management student achievement Puey Noi Primary School Khonkaen Education Service Area Office1. *Journal of Education Khon Kaen University*, 8(1), 147–155.
- Buengkandla Education Service Area Office 1. (2012). The Basic Education Development Plan. Buengkandla.
- Bunphirom, S. (2009). *Educational administration innovation*. Bookpoint.
- Chanthasombat, C. (2012). *Community participation in education management for local development*. Mahasarakham University Press.

- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural development participation: Concept and measure for project design implementation and evaluation: Rural development committee center for international studies*. Cornell University Press.
- Damnoen, P. S., Phumphonkhochasorn, P., Pornpitchanarong, S., & Nanposri, N. (2022). Development of strategies for the use of innovative information in education for secondary schools under the office of the basic education commission in the Eastern region. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 14(1), 2097–2103.
- Educational Service Area. (2007). *Educational service area and school decentralization in education from policy guidelines educational administration 2007*. Educational Service Area.
- Krongyuti, R. (2015). *Effective strategies for administration of basic education institutions*. *Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University*, 12(59), 171–182
- Likert, R. (1961). *New patterns of management*. McGraw–Hill Book Company.
- Mettkarunchit, M. (2010). *Participatory education management: People, local administrative organizations and government* (2nd ed). Book Point.
- Ministry of Education. (2004). *The decentralization educational administration of Ministry of Education*. Ministry of Education.
- Ministry of Education. (2007). *The decentralization administration and educational administration*. Ministry of Education.
- Namburi, S. (2019). Participation theory in public administration. *The Journal of Research and Academics*, 2(1), 183–197.
- Office of the Basic Education Commission. (2009). *Government teacher practice manual*. Office of the Basic Education Commission.
- Office of the National Education Commission. (2010). *National education Act B.E 2542 (1999) and Amendments National Education Act (No.2) B.E. 2545 (2002) and Amendments National Education Act (No. 3) B.E. 2553 (2010)*. Office of the National Education Commission.
- Phumphonkhochasorn, P., Damnoen, P. S., Suwannaprateep, T., & Phoomparmarn, U. (2021). National educational standards and the improvement of Thai education system with world class. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(1), 75–86.
- Puanpia, S. (2012). *The participatory administration of Private Kindergarten school administrators in Bangkok District Bangkok*[Doctoral dissertation, Dhonburi Rajabhat University].
- Runcharoen, T. (2007). *The professionalism management education transforms educational*. Khawfang.

- Soontrayuth, T. (2008). *Reform management*. Netikun Printing.
- Suesitthikul, P. (2017). *The participatory administration of school*. Thaiwatthnapanit.
- Suwannapa, C. (2013). The school administrators, participatory management for improving the students, achievement in schools under Khon Kaen provincial administrative organization. *Journal of Education Graduate Studies Research*, 8(1), 1–10.
- Tisong, W., & Masjarat, D. (2007). *Participatory School Management*. Than Aksorn.